

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย
อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่

Development of a Participatory Integrated Learning Management Model in
Collaboration with Vocational Education Networks for Enhancing Student
Competencies at Ban Phai Industrial and Community Education College.

บรรจง พลขันธ์

Bunjong Polkhun

วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Ban Phai Industrial and Community Education College,

Office of the Vocational Education Commission

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 4) นำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สู่การปฏิบัติจริง และประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ การดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยนำประเด็นการสังเคราะห์เอกสาร สร้างแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวม 48 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยการ สังเคราะห์องค์ประกอบจากข้อมูลตอนที่ 1 เพื่อยกร่างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง 9 คน (เลือกแบบเจาะจง) รวมถึงประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ เริ่มจากจัดทำคู่มือและนำรูปแบบไปทดลองใช้ (Pilot Test) ณ วิทยาลัยการอาชีพพล ตอนที่ 4 การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติจริงและประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยการนำรูปแบบไปใช้จริง ณ วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้แทนจากเครือข่ายอาชีวศึกษา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน แบบสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ พบว่า สภาพปัจจุบัน

ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า มี 4 กิจกรรม (พบการปฏิบัติระดับต่ำ 3 กิจกรรม) 2) ด้านกระบวนการ มี 4 กิจกรรม และ 3) ด้านผลผลิต มี 4 กิจกรรม (พบการปฏิบัติระดับต่ำ 2 กิจกรรม) สำหรับแนวทางการบริหารจัดการประกอบด้วย 3 แนวทางหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบหลัก รวม 31 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านที่ 1 สนับสนุนปัจจัยการมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการอย่างครอบคลุม (Input: I) มี 6 องค์ประกอบย่อย ด้านที่ 2 วางแผนการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง (Planning: P) มี 5 องค์ประกอบย่อย ด้านที่ 3 จัดองค์กรภายในรองรับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Organizing: O) มี 4 องค์ประกอบย่อย ด้านที่ 4 เป็นผู้นำในการติดต่อประสานงานกับภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ (Leadership: L) มี 3 องค์ประกอบย่อย ด้านที่ 5 ควบคุม กำกับ ติดตามการมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Controlling: C) มี 7 องค์ประกอบย่อย ด้านที่ 6 ผลผลิตจากการเรียนรู้ ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพ (Output: O) มี 6 องค์ประกอบย่อย

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า การทดลองใช้ ณ วิทยาลัยการอาชีพพล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การจัดทำคู่มือ (ประกอบด้วย 4 ส่วน) และการนำไปทดลองใช้ ซึ่งพบว่า ผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และภาคีเครือข่าย มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติจริงและประเมินผล พบว่า การนำรูปแบบไปใช้จริง ณ วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนทั้ง 6 องค์ประกอบ 31 องค์ประกอบย่อย โดยมีผลการประเมินดังนี้ ด้านเครือข่าย พบว่า มีภาคีเครือข่ายอาชีวศึกษาร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนจำนวน 33 เครือข่าย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเพิ่มขึ้น) หมวดวิชาชีพ: ระดับ ปวช. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27.16, ระดับ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 23.64 หมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์: ระดับ ปวช. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 32.01, ระดับ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27.16 สมรรถนะผู้เรียน ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การมีงานทำและศึกษาต่อ: จากผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 520 คน พบว่า ศึกษาต่อจำนวน 171 คน (ร้อยละ 32.88), ทำงานในสถานประกอบการ 240 คน (ร้อยละ 46.15 และประกอบอาชีพอิสระ 109 คน (ร้อยละ 20.96) ความพึงพอใจและความคิดเห็น ทั้งความพึงพอใจของผู้เรียน และความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งสามกลุ่ม

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ, เครือข่ายอาชีวศึกษา, สมรรถนะผู้เรียน, วิจัยและพัฒนา, รูปแบบการบริหารจัดการ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) investigate the current conditions and guidelines for integrated learning management; (2) develop an integrated learning management model; (3) pilot the integrated learning management model; and (4) implement and evaluate the integrated learning management model through participatory collaboration

with vocational education networks to enhance student competencies at Ban Phai Industrial and Community Education College. This study employed a Research and Development (R&D) approach using a Mixed Methods Research design to develop a participatory integrated learning management model in collaboration with vocational education networks for enhancing student competencies at Ban Phai Industrial and Community Education College. The research was conducted in four phases. Phase 1 focused on investigating the current conditions and guidelines for integrated learning management. Based on a synthesis of relevant literature and documents, a questionnaire was developed and administered to a sample of 48 participants, including educational administrators and teachers selected through stratified random sampling. In addition, nine experts selected through purposive sampling were interviewed to explore guidelines for integrated learning management. Phase 2 involved the development of the integrated learning management model. Data obtained from Phase 1 were synthesized to identify key components and formulate a draft model. The draft model was validated through a focus group discussion involving nine purposively selected experts and stakeholders. The model was subsequently evaluated in terms of its appropriateness and feasibility. Phase 3 consisted of piloting the model. An implementation manual was developed, and the model was pilot-tested at Phon Industrial and Community Education College. Phase 4 The results of the implementation and evaluation of the model revealed that the model was successfully implemented at Ban Phai Industrial and Community Education College in accordance with all six components and 31 sub-components.

The evaluation results were as follows. Regarding network collaboration, a total of 33 vocational education network partners participated in promoting and supporting the development of student competencies. In terms of academic achievement, students demonstrated higher learning outcomes after the implementation of the model. For vocational courses, the average achievement scores increased by 27.16% among Vocational Certificate (Vocational Certificate Program: VCP) students and by 23.64% among Higher Vocational Certificate (HVC) students. For applied basic courses, the average achievement scores increased by 32.01% among VCP students and by 27.16% among HVC students. Regarding student competencies, the overall mean scores for the dimensions of application ability and responsibility were at the highest level. Concerning employment and further education outcomes, among the 520 graduates, 171 students (32.88%) pursued further education, 240 students (46.15%) were employed in enterprises, and 109 students (20.96%) became self-employed. Regarding satisfaction and opinions toward the model, the overall mean scores of student satisfaction as well as the opinions of teachers and educational personnel were at the highest level across all three groups.

Keywords: Integrated Learning Management, Participatory Network, Vocational Competency,

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติไว้ใน มาตรา 6 และมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นอกจากนี้ในมาตรา 23 ยังกำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสม หลักการดังกล่าวสะท้อนว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องเชื่อมโยงผู้เรียนกับบริบทจริงของชีวิต ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญา และเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรอบด้านและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง สถานศึกษาจึงต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมทั้งแหล่งความรู้ประเภทบุคคล เช่น ราษฎ์ชาวบ้าน หรือผู้เชี่ยวชาญ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมในชุมชน การใช้เครือข่ายการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลริศา ตรีโชต (2564: 90) ที่พบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกอาชีพ และการวัดผลประเมินผล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐาน สอดรับกับแนวคิดของ ชัชวาลย์ สิงหาทอง (2561: 11) ที่ระบุว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้มีมาตรฐาน โดยการดำเนินการควรทำอย่างเป็นระบบ มีการค้นหาปัญหาาร่วมกัน วางแผน และร่วมตัดสินใจ ภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อนันต์ มีพจนา (2563: 2) ที่สรุปว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องดำเนินงานในลักษณะเครือข่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันแบ่งปันทรัพยากรและความรู้ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการบูรณาการเครือข่ายการเรียนรู้ในท้องถิ่นเข้ากับกระบวนการจัดการศึกษา จึงเป็น "กุญแจสำคัญ" ที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงชุมชนให้กลายเป็นห้องเรียนที่มีชีวิต และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย

ทว่าในมิติของการปฏิบัติจริงปัจจุบันกลับพบปัญหาอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะการขาดความร่วมมืออย่างแท้จริงจากสถานประกอบการหรือภาคส่วนต่าง ๆ สอดรับกับรายงานของ ณัฐสิฏ์ รัชเกียรติวงศ์ (2560: 28) ที่สะท้อนภาพปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบอาชีวศึกษาไว้ 3 ประเด็นหลัก คือ ระบบอาชีวศึกษา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการได้อย่างตรงจุดเนื่องจากขาดระบบฐานข้อมูลตลาดแรงงานที่แม่นยำ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการจริง และระบบอาชีวศึกษาเผชิญภาวะขาดแคลนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่ทันสมัย นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายยังได้รับการตอกย้ำจากผลการวิจัยของ ชัชวาลย์ สิงหาทอง (2562: 46) ที่พบว่าระบบการทำงานในปัจจุบันยังเป็นอุปสรรคต่อการออกแบบโครงสร้างเครือข่ายองค์กร เกิดปัญหาการสื่อสารและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ตลอดจนความไม่ไว้วางใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้เชื่อมโยงกับผลการศึกษาของ ยศสราวุธ กริ่งไกร (2560: 93) ที่ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสำคัญของการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ปัญหาด้านโครงสร้างที่ขาดความชัดเจน ปัญหาด้านเทคโนโลยีที่ขาดแคลนเครื่องมือ

ทันสมัย ปัญหาด้านคนที่บุคลากรไม่เพียงพอ และปัญหาด้านระบบงานที่ไม่มีความชัดเจน จนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนงาน

จากปัญหาเชิงโครงสร้างและข้อจำกัดในการบริหารจัดการเครือข่ายในภาพรวม ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อสถานศึกษาในระดับปฏิบัติการ ดังเช่น วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ ซึ่งเป็นสถานศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยพบว่าคุณภาพผู้เรียนส่วนหนึ่งยังเกิดจากข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน (งานประกันคุณภาพและมาตรฐาน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่, 2565: 89-98) มีสาเหตุสำคัญมาจากการที่สถานศึกษาขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมที่หลากหลายจากหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม ยิ่งไปกว่านั้น บุคลากรภายในบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้จากสถานประกอบการมาใช้ในการสร้างสมรรถนะที่แท้จริงให้กับผู้เรียน ข้อจำกัดดังกล่าวตอกย้ำว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่การบริหารแบบมีส่วนร่วม (ไรวินท์ พลเพชร, 2563: 4; สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา, 2561; สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2563) เพื่อให้เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรและเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีชีวิต

เมื่อพิจารณาในมิติของ "ผู้เรียน" ข้อมูลจากงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ (2561: 3) พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะร่วมกับเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการทำงานในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับความสำเร็จของ จรรยา พานู (2563: 360) ที่พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ได้รับความร่วมมืออย่างเข้มแข็งจากเครือข่ายส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพและพึงพอใจในระดับมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุบิน ผลอนุรักษ์วงศ์ (2563: 219-220) ที่พบว่าเครือข่ายในท้องถิ่นมีความต้องการมีส่วนร่วมต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในระดับสูง ทั้งในด้านการเป็นวิทยากร การร่วมพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากฐานความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ปัญหาและบริบททั้งหมดนี้จึงเป็นสิ่งตอกย้ำว่า การเปลี่ยนผ่านไปสู่ "การบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วม" คือคำตอบสำคัญในการยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะ แต่ในปัจจุบันวิทยาลัยยังคงขาดรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เป็นรูปธรรม และยังไม่มีแนวทางการนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบที่เกิดจากการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความรุนแรงและความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายเพื่อมาแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่” ขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้ผลการวิจัยในครั้งนี้สร้างประโยชน์ทั้งในเชิงการบริหารจัดการและเชิงวิชาการ โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายการเรียนรู้อาชีวศึกษา และสามารถใช้เป็นต้นแบบให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาของประเทศให้มีความมาตรฐานอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วม กับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การอาชีวศึกษาบ้านไผ่

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การอาชีพบ้านไผ่

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่

4. เพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สู่อการปฏิบัติจริง และประเมินผลการ ดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เครือข่ายการเรียนรู้อาชีวศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และแนวคิด การวิจัยและพัฒนา เพื่อนำสาระสำคัญและกรอบทฤษฎีที่ได้ไปประยุกต์สร้างเป็นเครื่องมือวิจัย จากนั้นจึงเข้าสู่ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ส่วนแรกเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ผ่านการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพ บ้านไผ่ จำนวน 48 คน แล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริง ส่วนที่สองเป็นการกำหนดแนว ทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อนำ ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญ และบูรณาการเป็นแนวทางการบริหารจัดการ เรียนรู้เชิงบูรณาการที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการหลัก 3 ขั้นตอน เริ่มจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ โดยการบูรณาการข้อมูลจาก 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ผล การสังเคราะห์เอกสารและทฤษฎี ผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรวิทยาลัย และผลการสัมภาษณ์เชิง ลึกของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำให้ได้องค์ประกอบสำคัญรวมทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ จากนั้นจึงนำองค์ประกอบ ทั้งหมดมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และใน ขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบดังกล่าว โดยจัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พร้อมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อรับรองและพัฒนาให้ ได้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่าย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ การดำเนินการในตอนที 3 เริ่มจากการ จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการฯ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ บทนำ รายละเอียดการพัฒนารูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน และการดำเนินการ จากนั้นจึงนำคู่มือดังกล่าวไป ทดลองใช้ ณ วิทยาลัยการอาชีพพล จังหวัดขอนแก่น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ครอบคลุมการ ดำเนินงาน 6 องค์ประกอบ 26 กิจกรรม ใน 2 แผนกวิชา คือ แผนกวิชาช่างยนต์และแผนกวิชาบัญชี และ ศึกษาผลการทดลองใช้โดยประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

ตอนที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สู่การปฏิบัติจริงและประเมินผลการดำเนินงาน การดำเนินการ ครอบคลุม 6 องค์ประกอบ 31 กิจกรรม โดยขับเคลื่อนผ่านการดำเนินงานของคณะกรรมการ อำนวยการและคณะทำงานระดับแผนกวิชา สำหรับการประเมินผลการดำเนินงาน ศึกษาตัวแปรตามใน 6 ประเด็นหลัก โดยรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งหลัก คือ ข้อมูลเชิงสถิติจากงานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศและงาน ทะเบียน ในเรื่องจำนวนเครือข่ายอาชีวศึกษา และร้อยละของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำหรือ ประกอบอาชีพอิสระ และ ข้อมูลจากการประเมินของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การประเมินสมรรถนะผู้เรียน, ความพึงพอใจของผู้เรียน, ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน และความพึงพอใจของผู้แทนเครือข่ายการ เรียนรู้ เพื่อนำผลลัพธ์ทั้งหมดมาประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการฯ พบว่า สภาพ ปัจจุบันในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจุดที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนคือด้านปัจจัย นำเข้าที่มีกิจกรรมระดับต่ำถึง 3 กิจกรรม และด้านผลผลิตที่มีกิจกรรมระดับต่ำ 2 กิจกรรม สำหรับแนวทาง การพัฒนาที่เหมาะสมควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ และด้านผลผลิต

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการฯ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก รวมทั้งสิ้น 31 องค์ประกอบย่อยที่ร้อยเรียงตามวงจรระบบและทฤษฎีการ บริหาร ได้แก่ การสนับสนุนปัจจัยนำเข้าเชิงบูรณาการ (Input: I) 6 องค์ประกอบย่อย, การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Planning: P) 5 องค์ประกอบย่อย, การจัดองค์กรภายใน (Organizing: O) 4 องค์ประกอบย่อย, การ เป็นผู้นำประสานเครือข่าย (Leadership: L) 3 องค์ประกอบย่อย, การควบคุมกำกับติดตาม (Controlling: C) 7 องค์ประกอบย่อย และผลผลิตด้านสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน (Output: O) อีก 6 องค์ประกอบย่อย

3. ผลการทดลองใช้การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการฯ พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบฯ มีความ สมบูรณ์และครอบคลุมโครงสร้างสำคัญทั้ง 4 ส่วน และเมื่อนำไปทดลองปฏิบัติจริง ณ วิทยาลัยการอาชีพพล พบว่า กลุ่มผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และภาคีเครือข่ายอาชีวศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบ การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติจริงและการประเมินผลดำเนินงาน พบว่า วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สามารถขับเคลื่อนรูปแบบฯ ได้ครบถ้วนทุกแผนกวิชา โดยการประเมินผลลัพธ์ปรากฏว่า มีเครือข่าย อาชีวศึกษาร่วมสนับสนุนเพิ่มขึ้นเป็น 33 เครือข่าย ด้านสมรรถนะวิชาชีพและพื้นฐานประยุกต์ของผู้เรียนระดับ ปวช. และ ปวส. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นในทุกหมวดวิชา ตลอดจนสมรรถนะด้านความสามารถใน การประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านปลายทางผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าสู่ ระบบการทำงานในสถานประกอบการได้สูงถึงร้อยละ 51.42 ส่งผลให้ทั้งผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และเครือข่าย การเรียนรู้ มีความพึงพอใจและเห็นด้วยต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด ทุกกลุ่มประเมิน

บรรณานุกรม

กุลริศา ตริโซต. (2564). การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

จรรยา พาบุ. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้เครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพแก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา, 14(2), 350–367.

ชัชวาลย์ สิงหาทอง. (2561). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์. (2560). การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2016/08/nuthasid-vocational-education-v02_2.pdf

ยศสรวดี กริ่งไกร. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไรวินท์ พลเพชร. (2563). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่. (2561). รายงานผลการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อประเมินผลทดสอบมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน ประจำปีการศึกษา 2561. วิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2563). การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: กุญแจสำคัญสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการครูสภา, 11(1), 5–18.

สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2561). รูปแบบการพัฒนาภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของชุมชน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(2), 123–140.

สุบิน ผลอนุรักษ์วงศ์. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายตามแนวทางการกระจายอำนาจการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 3(2), 1–18.

อนันต์ มีพจน. (2563). รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 10(2), 1–15.